



Nr. 7 din 23 iunie 2026

Către: Dlui Vladislav Cojuhari, Ministru al Justiției,
vladislav.cojuhari@justice.gov.md,
secretariat@justice.gov.md, petitii@justice.gov.md

Copie: Dlui Emil Ceban, Ministrul Sănătății al Republicii
Moldova, office@ms.gov.md
Dnei Ludmila Catlabuga, Ministru al Agriculturii și
Industriei Alimentare, cancelaria@maia.gov.md
Dlui Ceslav Panico, Avocatul Poporului,
secretariat@ombudsman.md
Dnei Iuliana Albu, Director general al Agenției
Medicamentului și Dispozitivelor Medicale,
iuliana.albu@amdm.gov.md, office@amdm.gov.md
Dlui Iulian E. Iorga, Director al Agenției de Stat
pentru Proprietatea Intelectuală,
office@agepi.gov.md
Dlui Gheorghe Gorceag, Director al Centrului pentru
Achiziții Publice Centralizate în Sănătate,
gheorghe.gorceag@capcs.gov.md,
office@capcs.gov.md
Dnei Alina Cebotariov, Președintă a Consiliului
Concurenței, office@competition.md

De la: Comitetul populațiilor cheie afectate (KAP Moldova)

Stimate dle Cojuhari,

Subiect: *Revizuirea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului normativ în domeniul proprietății intelectuale), numărul unic 388/MJ/2026¹*

Prin prezenta, membrii Comitetului populațiilor-cheie afectate de HIV (KAP Moldova) se adresează Dumneavoastră în legătură cu proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului normativ în domeniul proprietății intelectuale), numărul unic 388/MJ/2026.

Din conținutul proiectului de lege rezultă că se propune modificarea regimului epuizării drepturilor de proprietate intelectuală conferite de brevete începând cu data aderării RM la UE. Aceste modificări au o importanță directă pentru importul produselor originale care conțin substanțe chimice brevetate, inclusiv pentru piața medicamentelor, accesul pacienților la tratament, cheltuielile bugetului de stat pentru achiziționarea medicamentelor și realizarea dreptului la sănătate, precum și pentru piața agricolă în ceea ce privește prețurile produselor agrochimice și ale producției agricole.

În acest context, vă solicităm următoarele:

- 1) organizarea în perioada apropiată audierilor publice în cadrul Ministerului Justiției cu privire la proiectul de lege în cauză, cu participarea societății civile, a organizațiilor de pacienți și, cel puțin, a autorităților publice incluse în prezenta adresare;

¹ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-consolidarea-cadrului-normativ-in-domeniul/16362>

- 2) revizuirea proiectului de lege și notei de fundamentare pe baza argumentelor și propunerilor expuse mai jos.

În conformitate cu dispozițiile în vigoare ale alin. (1) art. 23 din Legea privind protecția invențiilor nr. 50/2008, în RM este aplicabil regimul „național” de epuizare a drepturilor conferite de brevet. În practică, aceasta înseamnă că, după introducerea unui produs brevetat în circuitul comercial în afara RM, titularul brevetului își păstrează dreptul de a controla importul acestuia în RM. În fapt, acest lucru creează o dublă monopolizare, nu doar asupra producerii și primei comercializări a produsului brevetat, ci și asupra importului acestuia în RM.

Ca urmare, importatorul obține o poziție monopolistă exclusivă pe piață, iar furnizorii alternativi nu pot procura și importa în RM același produs original din alte țări la un preț mai mic. O asemenea situație limitează concurența și contribuie la menținerea unor prețuri ridicate pentru produsele originale (brevetate), inclusiv pentru medicamente și produse agrochimice. Lipsa concurenței între furnizori conduce la situația în care statul și oamenii sunt nevoiți să procure produse brevetate la prețurile stabilite de furnizorii monopolști.

Prețurile ridicate la medicamente au un impact direct și negativ asupra realizării dreptului la sănătate. Potrivit Comentariului general nr. 14 (2000) al Comitetului ONU pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale, statele au obligația de a asigura „disponibilitatea” și „accesibilitatea economică” a medicamentelor pentru toate persoanele care au nevoie de acestea. Atunci când prețul medicamentelor devine excesiv de ridicat ca urmare a monopolizării pieței, statul nu poate achiziționa cantități suficiente de medicamente, iar numeroși pacienți sunt lipsiți de posibilitatea de a beneficia de tratamentul necesar.

Totodată, RM nu este legată de nicio obligație internațională de a menține anume regimul „național” de epuizare a drepturilor. Art. 279 din Acordul de Asociere dintre RM și UE prevede expres posibilitatea instituirii unui regim „național” sau „regional” de epuizare a drepturilor. Regimul „regional” poate fi instituit în mod unilateral și, prin urmare, nu este legat exclusiv cu aderarea la UE.

De asemenea, art. 6 al Acordului TRIPS oferă statelor posibilitatea de a alege regimul de epuizare a drepturilor. Punctul 5(d) din Declarația de la Doha privind Acordul TRIPS și sănătatea publică confirmă suplimentar dreptul fiecărui stat de a stabili în mod autonom regimul de epuizare a drepturilor și de a utiliza importul paralel în scopul protejării sănătății publice și al extinderii accesului la medicamente.

Potrivit datelor Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI/WIPO) pentru anul 2022, doar 30 de state ale lumii mențineau un regim „național” de epuizare a drepturilor, printre care nu se regăsea niciun stat membru al UE:

| Denumirea regiunii | Lista țărilor cu un regim național de epuizare a drepturilor de proprietate intelectuală (brevete) |
|---------------------------|--|
| Asia | Bhutan, Iran, Kazahstan, Tadjikistan |
| Africa | Eswatini, Etiopia, Gambia, Madagascar, Maroc, Mozambic, Nigeria, Sao Tome și Principe, Sudan, Sudanul de Sud, Tanzania |
| Europa | Albania, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Moldova, San Marino, Serbia |
| America Latină și Caraibe | Barbados, Belize, Brazilia, Dominica, El Salvador, Mexic, Saint Kitts și Nevis, Trinidad și Tobago |
| Oceania | Papua Noua Guinee |

Regimul „regional” de epuizare a drepturilor înseamnă că, după prima introducere legală a unui produs pe piață unei țări incluse în lista țărilor specificate în legislație sau a unei regiuni specificate în legislație, titularul brevetului nu mai poate împiedica importul ulterior al produsului respectiv din

acele state sau din acea regiune. În consecință, regimul „regional” elimină monopolul asupra importului și creează baza juridică necesară funcționării mecanismului importului paralel.

Importul paralel (alternativ) reprezintă importul unui produs original (brevetat) de către un furnizor alternativ fără acordul titularului brevetului, dacă produsul respectiv a fost deja introdus în mod legal pe piață de către titularul brevetului sau cu consimțământul acestuia într-o altă țară sau regiune.

Este important de subliniat că produsele importate în regim de import paralel nu sunt contrafăcute, deoarece acestea sunt fabricate de titularul brevetului, iar din acest motiv nu are loc nicio încălcare a drepturilor conferite de brevet. Cu alte cuvinte, vorbim despre importul aceluiași produs original (brevetat), fabricat de același producător, dar printr-un canal alternativ de livrare. Scopul principal al importului paralel constă în dezvoltarea concurenței între furnizori și reducerea prețurilor la produse, inclusiv la medicamente și produse agrochimice.

Experiența internațională demonstrează că posibilitatea achiziționării medicamentelor originale de la furnizori alternativi permite statelor să le cumpere la prețuri mai mici, să economisească resurse bugetare și să extindă accesul pacienților la tratament.

De asemenea, trebuie menționat că în art. 76 din Legea cu privire la medicamente nr. 153/2025 este deja prevăzută posibilitatea importului paralel de medicamente. Totuși, în practică, acest mecanism nu va putea funcționa dacă va fi menținut regimul „național” de epuizare a drepturilor prevăzut în art. 23 din Legea privind protecția invențiilor nr. 50/2008. Astfel, introducerea unui regim „regional” de epuizare a drepturilor reprezintă o condiție necesară pentru funcționarea efectivă a mecanismului de import paralel al medicamentelor prevăzut de legislația RM.

Din motivele expuse mai sus, considerăm necesară trecerea fără întârziere de la regimul „național” la regimul „regional” de epuizare a drepturilor conferite de brevete înainte de aderarea RM la UE.

Considerăm, de asemenea, că până la aderarea RM la UE noțiunea de „regiune” trebuie definită într-un mod larg, pentru a permite importul paralel al produselor din state cu prețuri mai reduse. O asemenea abordare va permite realizarea importului paralel al medicamentelor din țări în care prețurile sunt mai mici decât în RM. Printre aceste state se numără, în special, Serbia și Turcia. Potrivit Hotărârii Guvernului RM nr. 295/2023, Serbia este, de asemenea, una dintre țările de referință utilizate de RM pentru stabilirea prețurilor la medicamente. Astfel, RM recunoaște deja piața de medicamente din Serbia ca fiind importantă din punctul de vedere al prețurilor la medicamente.

Prin urmare, pentru a include Serbia, Turcia și alte state cu prețuri mai reduse la medicamente în „regiune”, propunem definirea „regiunii” ca incluzând statele membre ale UE, SEE, Organizației Mondiale a Comerțului (din care face parte Turcia) și Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră (din care fac parte Serbia și Turcia). Limitarea regiunii exclusiv la teritoriul UE și SEE va reduce considerabil eficiența practică a importului paralel, va limita concurența între furnizori și va diminua efectul potențial de reducere a prețurilor la medicamente.

În legătură cu cele expuse, solicităm introducerea regimului „regional” de epuizare a drepturilor fără întârziere, înainte de aderarea RM la UE și, în acest scop, propunem completarea art. IV al proiectului de lege cu un nou alineat, care să intre în vigoare de la data adoptării proiectului de lege și să aibă următorul cuprins:

- Art. I pct. 3 va avea următorul cuprins până la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană: „(1) Drepturile conferite de un brevet nu se extind asupra acțiunilor privind un produs protejat de brevetul în cauză, efectuate pe teritoriul Republicii Moldova, după ce acest produs a fost plasat pe piață într-un stat membru al Uniunii Europene, în Spațiul

Economic European, într-un stat membru al Organizației Mondiale a Comerțului sau al Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră de către titularul brevetului sau cu acordul expres al acestuia.”

Sperăm că, în procesul de definitivare a proiectului de lege cu numărul unic 388/MJ/2026, vocea comunităților afectate va fi auzită, drepturile persoanelor vor fi respectate și vom avea oportunitatea de a discuta acest proiect de lege în cadrul audierilor publice la Ministerul Justiției.

Vă rugăm să adresați întrebările privind conținutul prezentei adresări, precum și comunicați informațiile privind data, ora și locul desfășurării audierilor publice persoanei noastre de contact: dl Evghenii Alexandrovici Goloșceapov, LL.M., jurist, consultant în domeniul drepturilor omului și legislație, AO „Inițiativa Pozitivă” (e-mail: e.golosceapov@initiativapozitiva.md, tel. mobil: 069-323-701).

Cu respect,
membrii Comitetului populațiilor-cheie afectate (KAP Moldova):

| № | Nume | Funcție și instituție | E-mail |
|----|-----------------------|---|--|
| 1. | Ruslan Poverga | Președintele Comitetului KAP Moldova, Director Executiv, AO „Inițiativa Pozitivă” | r.poverga@initiativapozitiva.md |
| 2. | Vitali Rabinciuc | Membru al Comitetului KAP Moldova, Președinte, AO „Puls Comunitar” | puls.centre@gmail.com |
| 3. | Veaceslav Mulear | Membru al Comitetului KAP Moldova, Coordonator Program „Sănătatea LGBTQI+”, AO „Centru de Informații GENDERDOC-M” | veaceslav.mulear@gdm.md |
| 4. | Alexandru Goja | Membru al Comitetului KAP Moldova, AO „Centru de Informații GENDERDOC-M” | alexandru.goja@gdm.md |
| 5. | Rustam Djarbarov | Membru al Comitetului KAP Moldova, reprezentant al comunității din rândul KAP | rustam.balti@gmail.com |
| 6. | Janna Vilhovaia | Membru al Comitetului KAP Moldova, НП «Альянс общественного здоровья» | vilhovaiajanna@gmail.com |
| 7. | Artiom Rahoțkii | Membru al Comitetului KAP Moldova, AO „Inițiativa Pozitivă” | artrah93@gmail.com |
| 8. | Natalia Ozturk | Membru al Comitetului KAP Moldova, AO „Centru de Informații GENDERDOC-M” | natalia.esmanciuc@gdm.md |
| 9. | Serghei Tolstolîcenco | Membru al Comitetului KAP Moldova, reprezentant al comunității din rândul KAP | 2507serega.1983@gmail.com |

* Comitetul KAP Moldova (Comitetul populațiilor cheie afectate) este o platformă reprezentativă care exprimă și promovează vocea comunităților cheie afectate de HIV și tuberculoză din Republica Moldova și asigură participarea lor semnificativă în procesele de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor și programelor naționale în domeniul HIV și TB.

Comitetul KAP Moldova este constituit din 22 de membri, reprezentanți ai comunităților persoanelor care trăiesc cu HIV, persoanelor afectate de tuberculoză, persoanelor care utilizează substanțe psihoactive, lucrătorilor sexului comercial și persoanelor LGBT, precum și din 5 organizații ale societății civile orientate spre consolidarea rolului comunităților în răspunsul național la HIV și tuberculoză.